

Komentar in karta: 1/85 SLA V477 'nahod'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'vnetje nosne sluznice, pri katerem se močneje izloča sluz ali gnoj', knj. *náhod* (á), je med zapisanimi poimenovanji v osrednjih narečjih najpogostejši izraz *nahod*. Svoje areale imajo še leksemi *katar*, *ponuda*, *pošast*, *našec*, (v)*našest* in *natha*. Redko je v kartiranem pomenu zastopan leksem *naduha*. V precej govori ni samostalniškega poimenovanja za to bolezen, ampak se tam uporabljajo pridevniki, npr. *nahoden*, *nahodljiv*, *smrkav*, ki se včasih pojavljajo samostojno, včasih pa kot dvojnica leksema *nahod*, kar morda priča o tem, da je raba pridevnika običajnejša. Pogosto so zapisane nadpomenke, npr. *prehľad*, *prehlajenje*, *rafredor* ali pridevnik *prehlajen*; ker je areal dokaj sklenjen, lahko sklepamo, da v teh govori ni poimenovanja za ta konkretni znak prehlajenosti. Posamezni leksemi, zapisani predvsem kot drugo ali tretje poimenovanje, se po navedbah slovarjev nanašajo na poimenovanja sluzi, ki se izloča pri boleznih (*šnopfelj*, *vozger*), na stanje, v kakršnem je oboleli (*nagljenjen*, *pošlekav*), oz. na obolelega (*vozgrivec*, *smrkavec*).

2. Morfološka analiza

nahod < **na-xod-ǂ* ← **na-xod-i-ti* ← **xod-i-ti* 'hoditi'

našest < **na-šǂst-ǂ* < **na-šǂd-t-ǂ* ← **na-šǂd-l-ǂ* (koren **šǂd-* se pojavlja v deležniku **šǂd-l-ǂ* 'šel')

vnašest < **vǂ-na-šǂst-ǂ* < **vǂ-na-šǂd-t-ǂ*

pošast < **po-šǂst-ǂ* < **po-šǂd-t-ǂ*

našec, nejasno, morda **našlǂc* < **na-šǂd-l-ǂc-ǂ*

naduha < **na-dux-a* ← **na-duš-i-ti* ← **duš-i-ti* 'dušiti, daviti'

natha < *(*natx*)-*a* ← madž. *nátha* 'nahod'

prehľad < **per-xold-ǂ* ← **per-xold-i-ti* (*se*) 'prehľaditi (se)' ← **xold-i-ti* (*se*) 'hladiti (se)'

prehlajenje < **per-xoldǂ-en-ǂj-e* ← **per-xoldǂ-en-ǂ* ← **per-xold-i-ti se* 'prehľaditi se'

smrkavost < **smǂrk-a-v-ost-ǂ* ← **smǂrk-a-v-ǂ* 'smrkav' ← **smǂrk-a-ti* 'smrkati'

influenca < *(*influenc*)-*a* ← it. *influenza* 'gripa'

gripa < *(*grip*)-*a* ← nem. *Grippe* 'gripa'

katar < *(*katarǂ*)-*ǂ* ← nem. *Katarrh* 'hudo vnetje sluznice, hud prehlad' (v T358 z epentetičnim *-n-* pred dentalom, tj. *kantar*)

rafredor < *(*rafredorǂ*)-*ǂ* ← trž. it. *rafredor*, furl. *rafredôr* 'prehlad'